Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

27 päivänä toukokuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely — Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa — Euroopan unionin perusoikeuskirja — 50 ja 52 artikla — Ne bis in idem -periaate — Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus — 54 artikla — Rangaistuksen, jonka henkilö ”on suorittanut” tai jota hän ”parhaillaan suorittaa”, käsitteet

Asiassa C-129/14 PPU,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberlandesgericht Nürnberg (Saksa) on esittänyt 19.3.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 20.3.2014, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajana on

Zoran Spasic,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, varapresidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, M. Safjan ja C. G. Fernlund sekä tuomarit A. Ó Caoimh, C. Toader (esittelevä tuomari), D. Šváby, E. Jarašiūnas, S. Rodin ja F. Biltgen,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Illéssy,

ottaen huomioon kansallisen tuomioistuimen 19.3.2014 esittämän pyynnön, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 20.3.2014, ennakkoratkaisupyynnön käsittelemisestä kiireellisessä menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan mukaisesti,

ottaen huomioon unionin tuomioistuimen kolmannen jaoston 31.3.2014 tekemän päätöksen, jolla mainittu pyyntö hyväksyttiin,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.4.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Zoran Spasic, edustajanaan Rechtsanwalt A. Schwarzer,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään D. Colas ja F.-X. Bréchot,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato L. Ventrella,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään P. Plaza ja Z. Kupčová,

— Euroopan komissio, asiamiehinään W. Bogensberger ja R. Troosters,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin Schengenissä 19.6.1990 ja joka tuli voimaan 26.3.1995 (EYVL 2000, L 239, s. 19; jäljempänä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus), 54 artiklan, jossa on kyse ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta, tulkintaa ja mainitun määräyksen yhteensopivuutta Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 50 artiklan kanssa.

2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, joka on pantu Saksassa vireille Zoran Spasicia vastaan tämän Italiassa tekemästä petoksesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Perusoikeuskirja

3 Perusoikeuskirjan 50 artikla, jonka otsikko on ”Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta”, sisältyy perusoikeuskirjan VI osastoon, jonka otsikko puolestaan on ”Lainkäyttö”. Siinä määrätään seuraavaa:

”Ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.”

4 SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa määrätään, että perusoikeuskirjassa esitettyjä oikeuksia, vapauksia ja periaatteita on tulkittava perusoikeuskirjan tulkintaa ja soveltamista koskevien perusoikeuskirjan VII osaston yleisten määräysten mukaisesti ja ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjassa tarkoitetut selitykset, joissa esitetään näiden määräysten lähteet.

5 Perusoikeuskirjan 52 artiklassa, jonka otsikko on ”[Taattujen] oikeuksien – – ulottuvuus” ja joka sisältyy VII osastoon ”Yleiset määräykset”, määrätään seuraavaa:

”1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

– –

3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Tämä määräys ei estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa.

– –

7. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet ottavat asianmukaisesti huomioon tämän perusoikeuskirjan tulkitsemisen ohjaamiseksi laaditut selitykset.”

6 Euroopan unionin perusoikeuskirjan selityksissä (EUVL 2007, C 303, s. 17; jäljempänä perusoikeuskirjan selitykset) täsmennetään perusoikeuskirjan 50 artiklasta, että ne bis in idem -sääntöä sovelletaan paitsi saman valtion eri tuomioistuinten välillä myös useiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä, mikä vastaa unionin säännöstöä. Näissä saman 50 artiklan selityksissä viitataan sitä paitsi nimenomaisesti Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54–58 artiklaan ja täsmennetään, että muutamat poikkeukset, jotka näissä artikloissa mahdollistavat jäsenvaltioille ne bis in idem -säännöstä poikkeamisen, kuuluvat 52 artiklan 1 kohdan rajoituksia koskevan horisontaalisen lausekkeen piiriin.

Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus

7 Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus tehtiin tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn sopimuksen, joka allekirjoitettiin Schengenissä 14.6.1985 (EYVL 2000, L 239, s. 13), soveltamisen varmistamiseksi.

8 Kyseisen yleissopimuksen 54 artikla sisältyy yleissopimuksen 3 lukuun, jonka otsikko on ”Ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta”. Artiklassa määrätään seuraavaa:

”Henkilöä, jota koskevassa asiassa sopimuspuoli on antanut lainvoimaisen tuomion, ei voida syyttää samasta teosta toisen sopimuspuolen toimesta edellyttäen, että tämä henkilö on tuomion saatuaan suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä taikka että sitä ei voida tuomion antaneen sopimuspuolen lain mukaan enää suorittaa.”

Pöytäkirja Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi unionia

9 Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus on sisällytetty unionin oikeuteen Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyllä pöytäkirjalla, joka on liitetty Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen Amsterdamin sopimuksella (EYVL 1997, C 340, s. 93; jäljempänä Schengenin pöytäkirja); pöytäkirjan mukaan kyseinen yleissopimus kuuluu ”Schengenin säännöstöön”, sellaisena kuin se määritellään kyseisen pöytäkirjan liitteessä. Pöytäkirjassa annettiin 13 jäsenvaltiolle lupa toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä keskenään Schengenin säännöstön soveltamisalalla.

10 Schengenin pöytäkirjan 1 artiklan mukaan tällä välin myös Italian tasavallasta on tullut mainitun yleissopimuksen sopimusvaltio.

11 Pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”– –

[Euroopan unionin] neuvosto vahvistaa – – perussopimusten asiaankuuluvien määräysten mukaisesti kaikkien Schengenin säännöstöön kuuluvien määräysten ja päätösten oikeudellisen perustan.

Euroopan [unionin] tuomioistuin käyttää sille perussopimusten asianomaisilla ja soveltuvilla määräyksillä annettuja toimivaltuuksia näiden määräysten ja päätösten osalta neuvoston vahvistaman oikeudellisen perustan mukaisesti. – –

Jollei edellä mainittuihin toimiin ole ryhdytty ja jollei 5 artiklan 2 kohdasta muuta johdu, Schengenin säännöstöön kuuluvien määräysten ja päätösten katsotaan olevan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoon perustuvia toimia.”

12 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisen oikeusperustan vahvistamisesta kullekin Schengenin säännöstöön kuuluvalle määräykselle ja päätökselle 20.5.1999 tehty neuvoston päätös 1999/436/EY (EYVL L 176, s. 17) tehtiin Schengenin pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Päätöksen 1999/436 2 artiklasta ja päätöksen liitteestä A ilmenee, että neuvosto on määrittänyt EU 34 ja EU 31 artiklan Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54–58 artiklan oikeusperustoiksi.

Pöytäkirja (N:o 19) osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä

13 Osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyllä pöytäkirjalla (N:o 19) (EUVL 2008, C 115, s. 290), joka on EUT-sopimuksen liitteenä, on annettu 25 jäsenvaltiolle lupa toteuttaa unionin toimielinten ja oikeuden puitteissa tiiviimpää yhteistyötä keskenään Schengenin säännöstön soveltamisalalla. Niinpä tämän pöytäkirjan 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Schengenin säännöstöä sovelletaan 1 artiklassa lueteltuihin jäsenvaltioihin, tämän kuitenkaan rajoittamatta 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn liittymisasiakirjan 3 artiklan ja 25 päivänä huhtikuuta 2005 tehdyn liittymisasiakirjan 4 artiklan soveltamista. Neuvosto toimii Schengenin sopimuksilla perustetun toimeenpanevan komitean sijasta.”

Pöytäkirja (N:o 36) siirtymämääräyksistä

14 Siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan (N:o 36) (EUVL 2008, C 115, s. 322), joka on EUT-sopimuksen liitteenä, 9 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa hyväksyttyjen, [EU-sopimukseen] perustuvien unionin toimielinten, elinten ja laitosten säädösten oikeusvaikutukset säilyvät niin kauan kuin näitä säädöksiä ei kumota, julisteta mitättömiksi tai muuteta perussopimusten nojalla. Sama koskee myös [EU-sopimuksen] perusteella tehtyjä jäsenvaltioiden välisiä yleissopimuksia.”

15 Kyseisen pöytäkirjan 10 artiklan 1 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Sellaisten poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla annettujen unionin säädösten osalta, jotka on hyväksytty ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, toimielinten toimivalta on siirtymätoimenpiteenä mainitun sopimuksen voimaantulopäivänä seuraava: [SEUT] 258 artiklan mukaista komission toimivaltaa ei sovelleta, ja [EU-sopimuksen], sellaisena kuin se oli voimassa ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, VI osaston mukainen Euroopan unionin tuomioistuimen toimivalta säilyy ennallaan, myös silloin, kun se on hyväksytty [EU] 35 artiklan 2 kohdan nojalla.

– –

3. Joka tapauksessa 1 kohdassa mainitun siirtymätoimenpiteen noudattaminen lakkaa viiden vuoden kuluttua Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivästä.

– –”

Puitepäätös 2002/584/YOS

16 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2002/584), 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.”

17 Puitepäätöksen 2002/584 2 artiklan 1 kohdan mukaan eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa muun muassa, jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös on annettu ja jos tällaisten seuraamusten kesto on vähintään neljä kuukautta.

18 Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä saman puitepäätöksen 3 ja 4 artiklassa mainituista syistä.

Puitepäätös 2005/214/YOS

19 Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin 24.2.2005 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2005/214/YOS (EUVL L 76, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2005/214), johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan ”vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta olisi sovellettava myös oikeus- tai hallintoviranomaisten määräämiin taloudellisiin seuraamuksiin niiden täytäntöönpanon helpottamiseksi muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa seuraamukset on määrätty”.

Puitepäätös 2008/909/YOS

20 Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/909/YOS (EUVL L 327, s. 27) 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Tarkoitus ja soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tämän puitepäätöksen tarkoituksena on vahvistaa säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tuomitun sosiaalisen kuntoutuksen helpottamiseksi tunnustettava tuomio ja pantava rangaistus täytäntöön.

2. Tätä puitepäätöstä sovelletaan, jos tuomittu on tuomion antaneessa valtiossa tai täytäntöönpanovaltiossa.

– –”

Puitepäätös 2009/948/YOS

21 Rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta 30.11.2009 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2009/948/YOS (EUVL L 328, s. 42) johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tässä puitepäätöksessä säädettyjen toimenpiteiden tarkoituksena olisi oltava sellaisten tilanteiden ehkäiseminen, joissa eri jäsenvaltioissa on vireillä samaa henkilöä koskevia rinnakkaisia rikosoikeudellisia menettelyjä samojen tosiseikkojen osalta, mikä saattaisi johtaa tuomion antamiseen kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa. Sen vuoksi puitepäätöksellä pyritään ehkäisemään ne bis in idem -periaatteen loukkaaminen sellaisena kuin siitä määrätään [Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen] 54 artiklassa – –”

22 Tämän puitepäätöksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos jonkin jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on perusteltu syy olettaa, että toisessa jäsenvaltiossa on vireillä rinnakkaisia menettelyjä, sen on otettava yhteyttä kyseisen toisen jäsenvaltion toimivaltaiseen viranomaiseen rinnakkaisten menettelyjen vireilläolon vahvistamiseksi, jotta voidaan aloittaa suorat neuvottelut.

Kansallinen oikeus

Saksan oikeus

23 Rikoslain (Strafgesetzbuch) 7 §:n, jonka otsikko on ”Sovellettavuus ulkomailla tehtyihin tekoihin muissa tapauksissa”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Saksan rikosoikeutta sovelletaan tekoihin, jotka on tehty ulkomailla Saksan kansalaista vastaan, jos teko on säädetty tekopaikassa rangaistavaksi tai jos tekopaikka ei ole minkään rikosoikeudellisen lainkäyttövallan alainen.”

24 Rikoslain 263 §:ssä, jonka otsikko on ”Petos”, säädetään seuraavaa:

”(1) Joka hankkiakseen itselleen tai kolmannelle oikeudettoman taloudellisen edun vahingoittaa toisen omaisuutta sillä, että hän vääriä tosiseikkoja esittämällä tai tosiseikkoja vääristelemällä tai peittelemällä aiheuttaa tai pysyttää erehdyksen, on tuomittava enintään viiden vuoden vapausrangaistukseen tai sakkoon.

– –

(3) Erityisen vakavissa tapauksissa rangaistuksena on vähintään kuuden kuukauden ja enintään kymmenen vuoden vapausrangaistus. Erityisen vakavasta tapauksesta on lähtökohtaisesti kyse silloin, jos tekijä

1. toimii ammattimaisesti tai rikollisryhmän jäsenenä – –”

25 Poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla EU-sopimuksen 35 artiklaan perustuvan ennakkoratkaisumenettelyn vireille saattamisesta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa 6.8.1998 annetun lain (Gesetz betreffend die Anrufung des Gerichtshofs der Europäischen Gemeinschaften im Wege des Vorabentscheidungsverfahrens auf dem Gebiet der polizeilichen Zusammenarbeit und der justitiellen Zusammenarbeit in Strafsachen nach Art. 35 des EU-Vertrages; BGBl. 1998 I, s. 2035) 1 §:n mukaan kaikki saksalaiset tuomioistuimet voivat EU 35 artiklassa tarkoitetulla alalla esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen puitepäätösten pätevyydestä ja tulkinnasta, yleissopimusten tulkinnasta tai niitä koskevien täytäntöönpanotoimien pätevyydestä ja tulkinnasta.

Italian oikeus

26 Rikoslain 640 §:n, jonka otsikko on ”Petos”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Joka erehdyttämällä tai petoksella jotakuta harhaan johtaen hankkii itselleen tai toisille oikeudetonta hyötyä kolmannen vahingoksi, on tuomittava vähintään kuuden kuukauden ja enintään kolmen vuoden vankeuteen sekä 51–1 032 euron sakkoon.

_ –”

27 Rikosprosessilain 444 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vastaaja ja virallinen syyttäjä voivat pyytää tuomioistuinta käsiteltävänä olevassa asiassa ja pyydetyssä laajuudessa soveltamaan korvaavaa rangaistusta tai rahamääräistä seuraamusta, jota voidaan alentaa enintään kolmanneksella täydestä rangaistuksesta, tai vankeusrangaistusta, jos se ei olosuhteet huomioon ottaen ja enintään kolmanneksella alennettuna ylitä kestoltaan viittä vuotta, yksin tai yhdessä rahamääräisen seuraamuksen kanssa.”

28 Rikosprosessilain 656 §:n 5 momentin mukaan syyttäjä lykkää vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa, jos rangaistuksen pituus on alle kolme vuotta. Jos rangaistukseen tuomittu ei hae vankeudelle vaihtoehtoista toimenpidettä, syyttäjä peruuttaa täytäntöönpanon lykkäyksen kyseisen lain 656 §:n 8 momentin nojalla.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

29 Ennakkoratkaisupyynnöstä ja unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että Staatsanwaltschaft Regensburg (Regensburgin (Saksa) syyttäjäviranomainen) epäilee Serbian kansalaista Zoran Spasicia Milanossa (Italia) järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenenä 20.3.2009 tehdystä petoksesta. Rikoksen uhri Wolfgang Soller, joka on Saksan kansalainen ja johon Spasicin rikoskumppani oli ottanut yhteyttä, oli luovuttanut tälle 40 000 euroa pieninä seteleinä vastineeksi 500 euron suuruisista seteleistä, jotka myöhemmin osoittautuivat väärennetyiksi.

30 Jouduttuaan Staatsanwaltschaft Innsbruckin (Itävalta) 27.8.2009 antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteeksi muista samalla tekotavalla toteutetuista rikoksista Spasic otettiin kiinni Unkarissa 8.10.2009 ja luovutettiin sitten Itävallan viranomaisille. Hänet on 26.8.2010 tuomittu lainvoimaisesti tässä jäsenvaltiossa seitsemän vuoden ja kuuden kuukauden vapausrangaistukseen.

31 Amtsgericht Regensburg antoi Milanossa tehdystä petoksesta 25.2.2010 kansallisen pidätysmääräyksen, jonka perusteella Staatsanwaltschaft Regensburg antoi 5.3.2010 eurooppalaisen pidätysmääräyksen.

32 Tribunale ordinario di Milano (Italia) tuomitsi 18.6.2012 antamallaan ratkaisulla, josta tuli lainvoimainen 7.7.2012, Spasicin tämän poissa ollessa yhtäältä yhden vuoden vapausrangaistukseen ja toisaalta 800 euron sakkoon Milanossa 20.3.2009 tehdystä petoksesta. Tästä Tribunale ordinario di Milanon ratkaisusta ilmenee, että Spasic, joka oli vankeudessa Itävallassa, oli antanut kirjallisen tunnustuksen, jonka valossa kyseinen italialainen tuomioistuin sovelsi rikoslain 640 §:ää ja rikosprosessilain 444 §:ää. Tribunale ordinario di Milanon syyttäjä lykkäsi täytäntöönpanoa rikosprosessilain 656 §:n 5 momentin nojalla.

33 Sama syyttäjä peruutti rangaistuksen täytäntöönpanon lykkäyksen 5.1.2013 tekemällään päätöksellä ja määräsi, että tuomittu vangitaan edellä mainitun yhden vuoden vapausrangaistuksen suorittamiseksi ja että hän maksaa sakkoa 800 euroa.

34 Amtsgericht Regensburg antoi 20.11.2013 Spasicista uuden laajennetun kansallisen pidätysmääräyksen, jonka I kohta koskee 25.2.2010 annetussa kansallisessa pidätysmääräyksessä jo mainittua Spasicin järjestäytyneen rikollisryhmän jäsenenä 20.3.2009 Milanossa Sollerin vahingoksi tekemää petosta ja II kohta puolestaan muuta tekoa.

35 Spasic on ollut Saksassa tutkintavankeudessa 6.12.2013 alkaen, jolloin Itävallan viranomaiset luovuttivat hänet Saksan viranomaisille 5.3.2010 annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen panemiseksi täytäntöön.

36 Spasic riitautti Amtsgericht Regensburgissa päätöksen, jolla hänet oli määrätty pysytettäväksi tutkintavankeudessa, ja väitti pääasiallisesti, että ne bis in idem -periaatteen nojalla häntä ei enää voitu asettaa Saksassa syytteeseen Milanossa 20.3.2009 tehdystä teosta, koska Tribunale ordinario di Milano oli lainvoimaisella ja täytäntöönpanokelpoisella ratkaisulla tuominnut hänet jo rangaistukseen samasta teosta.

37 Amtsgericht Regensburg hylkäsi hänen muutoksenhakunsa 13.1.2014 antamallaan ratkaisulla ja siirsi asian Landgericht Regensburgiin. Spasic maksoi Tribunale ordinario di Milanon määräämän 800 euron sakon 23.1.2014 pankkisiirrolla ja toimitti tästä maksutositteen Landgericht Regensburgiin.

38 Landgericht Regensburg pysytti 28.1.2014 antamallaan ratkaisulla Amtsgericht Regensburgin ratkaisun ja totesi, että pysyttäminen tutkintavankeudessa voitiin pätevästi perustaa 20.11.2013 annetun pidätysmääräyksen I kohdassa kuvattuun tekoon eli Milanossa 20.3.2009 tehtyyn Tribunale ordinario di Milanon ratkaisussa mainittuun tekoon.

39 Spasic on hakenut tähän Landgericht Regensburgin ratkaisuun muutosta Oberlandesgericht Nürnbergiltä. Hän väittää pääasiallisesti, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan rajoittavilla määräyksillä ei voida pätevästi rajoittaa perusoikeuskirjan 50 artiklan ulottuvuutta ja että koska hän on maksanut 800 euron sakon, hänet on vapautettava.

40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa tältä osin Bundesgerichtshofin vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön ja toteaa, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla on perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu rajoittava määräys. Niinpä perusoikeuskirjan 50 artiklassa vahvistettua ne bis in idem -periaatetta sovelletaan mainitun yleissopimuksen 54 artiklassa määrätyin edellytyksin. Kyseinen tuomioistuin kuitenkin huomauttaa, ettei unionin tuomioistuin ole koskaan lausunut yleissopimuksen 54 artiklan yhteensopivuudesta perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa eikä myöskään sen vaikutuksesta, että henkilö, joka on samalla ratkaisulla tuomittu vapausrangaistukseen ja sakkoon, on suorittanut vain tämän jälkimmäisen seuraamuksen.

41 Näissä olosuhteissa Oberlandesgericht Nürnberg on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla [perusoikeuskirjan] 50 artiklan mukainen siltä osin kuin siinä asetetaan kaksoisrangaistavuuden kiellon edellytykseksi se, että henkilö on tuomion saatuaan suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä taikka että sitä ei voida tuomion antaneen valtion lain mukaan enää suorittaa?

2) Täyttyykö mainittu Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan mukainen edellytys myös siinä tapauksessa, että vain yksi osa (tässä tapauksessa sakko) tuomion antaneessa valtiossa määrätystä kahdesta erillisestä osasta (tässä tapauksessa vapaus- ja sakkorangaistus) koostuvasta rangaistuksesta on suoritettu?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

42 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että ennakkoratkaisupyyntö perustuu SEUT 267 artiklaan, vaikka esitetyt kysymykset koskevat Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehtyä yleissopimusta, joka kuuluu EU-sopimuksen, sellaisena kuin sitä oli sovellettava ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa, VI osaston piiriin.

43 Tältä osin on selvää, että SEUT 267 artiklan mukaista järjestelmää voidaan soveltaa unionin tuomioistuimen toimivaltaan antaa ennakkoratkaisuja EU 35 artiklan, jota puolestaan on sovellettava 1.12.2014 asti, nojalla, jollei tämän viimeksi mainitun määräyksen mukaisista edellytyksistä muuta johdu (ks. vastaavasti tuomio Santesteban Goicoechea, C-296/08 PPU, EU:C:2008:457, 36 kohta).

44 Saksan liittotasavalta on antanut EU 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, jolla se on hyväksynyt unionin tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja mainitun artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, kuten Amsterdamin sopimuksen voimaantulopäivästä annetusta ilmoituksesta, joka julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 1.5.1999 (EYVL L 114, s. 56), ilmenee.

45 Tässä tilanteessa se, että ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä ei mainita EU 35 artiklaa vaan siinä viitataan SEUT 267 artiklaan, ei voi itsessään merkitä sitä, että unionin tuomioistuimelta puuttuu toimivalta vastata Oberlandesgericht Nürnbergin esittämiin kysymyksiin (ks. vastaavasti tuomio Santesteban Goicoechea, EU:C:2008:457, 38 kohta).

46 Edellä esitetyn perusteella unionin tuomioistuin on toimivaltainen vastaamaan esitettyihin kysymyksiin.

Kiireellinen menettely

47 Oberlandesgericht Nürnberg pyysi tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 a artiklan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan mukaisessa kiireellisessä menettelyssä.

48 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin perusteli pyyntönsä selostamalla, että se, onko Spasicin vankeudessa pitäminen perusteltua, riippuu unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksiin antamasta vastauksesta.

49 Esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan unionin tuomioistuin päätti 31.3.2014 SEUT 267 artiklan 4 kohdan ja työjärjestyksensä 107 artiklan nojalla hyväksyä kansallisen tuomioistuimen pyynnön ennakkoratkaisupyynnön käsittelemisestä kiireellisessä menettelyssä.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

50 Aluksi on huomattava, että vaikka Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan mukaan ne bis in idem -periaatteen soveltamisella on se edellytys, ettei rangaistuksen suorittaminen ole enää mahdollista, tätä edellytystä ei voida soveltaa pääasian yhteydessä, koska unionin tuomioistuimelle esitettyyn asiakirja-aineistoon sisältyvistä ja istunnossa vahvistetuista seikoista ilmenee, että Italian oikeuden mukaan vapausrangaistus, johon Spasic on tässä jäsenvaltiossa tuomittu, on vielä täytäntöönpanokelpoinen.

Ensimmäinen kysymys

51 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, sopiiko Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla – jonka mukaan ne bis in idem -periaatteen soveltaminen edellyttää sitä, että henkilö on tuomion saatuaan ”suorittanut”

rangaistuksensa tai ”parhaillaan suorittaa” sitä taikka että sitä ei voida enää suorittaa (jäljempänä rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys) – yhteen kyseisen periaatteen takaavan perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa.

52 Tässä yhteydessä on huomattava, että mainitun yleissopimuksen 54 artikla poikkeaa sanamuodoltaan perusoikeuskirjan 50 artiklasta siltä osin kuin ensin mainitun artiklan mukaan ne bis in idem -periaatteen soveltaminen edellyttää rangaistuksen suorittamista koskevan edellytyksen täyttymistä.

53 Unionin tuomioistuin on todennut, että perusoikeuskirjan 50 artiklassa mainitun ne bis in idem -periaatteen soveltaminen pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen rikosoikeudelliseen menettelyyn edellyttää, että lainvoimaiseksi tulleella päätöksellä syytettyä kohtaan jo toteutetut toimenpiteet ovat luonteeltaan rikosoikeudellisia (tuomio Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, 33 kohta), mikä on nyt käsiteltävässä asiassa riidatonta.

54 Tässä asiayhteydessä ensimmäiseen kysymykseen vastaamiseksi on ensinnäkin muistutettava, että perusoikeuskirjan selityksissä, jotka SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ja perusoikeuskirjan 52 artiklan 7 kohdan mukaan on laadittu perusoikeuskirjan tulkitsemisen ohjaamiseksi ja jotka sekä unionin tuomioistuinten että jäsenvaltioiden tuomioistuinten on otettava asianmukaisesti huomioon, mainitaan perusoikeuskirjan 50 artiklan osalta nimenomaisesti Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla niinä määräyksinä, joita perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan horisontaalinen lauseke koskee.

55 Tästä seuraa, että mainitun yleissopimuksen 54 artiklaan sisältyvä lisäedellytys on perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa yhteensopiva ne bis in idem -periaatteen rajoitus, koska tämä rajoitus kuuluu 50 artiklan osalta perusoikeuskirjan selitysten piiriin, joihin viitataan suoraan SEU 6 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ja perusoikeuskirjan 52 artiklan 7 kohdan määräyksissä. Joka tapauksessa ja riippumatta perusoikeuskirjan 50 artiklan selitysten sanamuodosta rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys, jonka perusteella kyseisessä 50 artiklassa tarjottu laajempi suoja on lisäedellytyksen alainen, on perusoikeuskirjan 52 artiklassa tarkoitettu kyseisessä 50 artiklassa vahvistetun oikeuden rajoitus.

56 Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla ja kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Kyseisen kohdan toisessa virkkeessä määrätään, että suhteellisuusperiaatteen mukaisesti näiden oikeuksien ja vapauksien rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

57 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että ne bis in idem -periaatetta on katsottava rajoitetun lailla perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, koska rajoitus seuraa Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklasta.

58 Kyseisen periaatteen keskeisestä sisällöstä on huomattava, että – kuten Saksan ja Ranskan hallitukset ovat huomautuksissaan todenneet – Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa määrätyllä rangaistuksen suorittamista koskevalla edellytyksellä ei sinänsä aseteta ne bis in idem -periaatetta kyseenalaiseksi. Kyseisen edellytyksen tarkoituksena nimittäin on muun muassa estää se, että ensimmäisessä sopimusvaltiossa lainvoimaisen tuomion saanutta henkilöä ei voitaisi enää syyttää samasta teosta toisessa sopimusvaltiossa ja että henkilö jäisi siis loppujen lopuksi rankaisematta silloin, kun ensimmäinen valtio ei ole huolehtinut teosta seuraavan rangaistuksen täytäntöönpanosta (ks. vastaavasti tuomio Kretzinger, C-288/05, EU:C:2007:441, 51 kohta).

59 Tästä seuraa, että yleissopimuksen 54 artiklan kaltaisella määräyksellä kunnioitetaan perusoikeuskirjan 50 artiklassa vahvistetun ne bis in idem -periaatteen keskeistä sisältöä.

60 On kuitenkin selvitettävä, onko rajoitus, jota yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys merkitsee, oikeasuhteinen, minkä vuoksi on tutkittava ensinnäkin, voidaanko edellytyksen katsoa vastaavan yleisen edun mukaista tavoitetta perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja jos voidaan, onko se samassa määräyksessä tarkoitetulla tavalla suhteellisuusperiaatteen mukainen.

61 Tässä yhteydessä on heti muistutettava, että SEU 3 artiklan 2 kohdan mukaan unioni tarjoaa kansalaisilleen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla ei ole sisärajoja ja jolla taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus, toteuttaen samalla ulkorajoilla tehtäviä tarkastuksia sekä rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevat aiheelliset toimenpiteet.

62 Kuten SEUT 67 artiklan 3 kohdasta ilmenee, unionille asetettu tavoite tulla vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeksi johtaa siihen, että unionin on pyrittävä varmistamaan korkea turvallisuustaso rikollisuutta ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä, poliisiviranomaisten ja oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisillä yhteensovittamis- ja yhteistyötoimenpiteillä sekä rikosoikeudellisten ratkaisujen vastavuoroisella tunnustamisella ja tarvittaessa rikoslainsäädäntöjen lähentämisellä.

63 Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa määrätty rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys kuuluu tähän asiayhteyteen, koska sen tarkoituksena on, kuten tämän tuomion 58 kohdassa mainittiin, estää vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella se, että unionin jäsenvaltiossa lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla tuomitut henkilöt jäisivät rankaisematta.

64 Yleissopimuksen 54 artiklassa määrätty rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys siis kiistatta soveltuu asetetun tavoitteen toteuttamiseen. Kun sopimusvaltion viranomaisilla on tilanteessa, jossa määrätty rangaistus on suorittamatta, kyseisen artiklan nojalla mahdollisuus syyttää toisessa sopimusvaltiossa lainvoimaisen tuomion saanutta henkilöä samasta teosta, nimittäin estetään se riski, että kyseinen henkilö jää sen takia rankaisematta, että hän on poistunut tuomion antaneen valtion alueelta.

65 Siitä, onko rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys tarpeen siihen yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen vastaamiseksi, jolla vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella pyritään estämään unionin jäsenvaltiossa lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla tuomittujen henkilöiden rankaisemattomuus, on tosin todettava, että unionin tasolla on olemassa, kuten komissio kirjallisissa huomautuksissaan ja istunnossa totesi, lukuisia välineitä, joiden tarkoituksena on helpottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä rikosasioissa.

66 Tässä yhteydessä on mainittava puitepäätös 2009/948, jonka 5 artiklan nojalla eri jäsenvaltioiden viranomaiset, jotka vetoavat kilpailevaan toimivaltaansa samaa tekoa koskevien rikosoikeudellisten menettelyjen toteuttamiseksi, ovat velvollisia aloittamaan suorat neuvottelut päästäkseen yhteisymmärrykseen tehokkaasta ratkaisusta, jolla pyritään välttämään rinnakkaisten menettelyjen vireilläolosta johtuvat kielteiset seuraukset.

67 Tällaiset suorat neuvottelut voivat johtaa yhtäältä siihen, että jäsenvaltion, jossa lainvoimaisen rikosoikeudellisen ratkaisun antanut tuomioistuin sijaitsee, viranomaiset antavat puitepäätöksen 2002/584 säännösten nojalla eurooppalaisen pidätysmääräyksen määrättyjen seuraamusten panemiseksi täytäntöön. Toisaalta nämä samat neuvottelut voivat johtaa puitepäätösten 2005/214 ja 2008/909 säännösten nojalla siihen, että jäsenvaltion rikostuomioistuimen määräämät seuraamukset pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa (ks. puitepäätöksen 2005/214 tulkinnasta tuomio Baláž, C-60/12, EU:C:2013:733).

68 Tällaisissa keskinäisen avunannon välineissä ei kuitenkaan säädetä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa määrätyn kaltaisesta rangaistuksen suorittamista koskevasta edellytyksestä, joten ne eivät ole omiaan takaamaan asetetun tavoitteen kattavaa toteutumista.

69 Vaikka tällaiset mekanismit tosiaan voivatkin helpottaa ratkaisujen täytäntöönpanoa unionin sisällä, niiden käytölle on monta edellytystä, ja se riippuu viime kädessä jäsenvaltion, jossa lainvoimaisen rikosoikeudellisen ratkaisun antanut tuomioistuin sijaitsee, päätöksestä, koska tällä jäsenvaltiolla ei ole unionin oikeuteen perustuvaa velvollisuutta varmistaa kyseisestä ratkaisusta johtuvien seuraamusten tosiasiallista täytäntöönpanoa. Tälle jäsenvaltiolle kyseisissä puitepäätöksissä annetut mahdollisuudet eivät siis ole omiaan takaamaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella sen estämistä, että lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla unionissa tuomitut henkilöt jäävät rankaisematta silloin, kun ensimmäinen tuomiovaltio ei ole huolehtinut teosta seuraavan rangaistuksen täytäntöönpanosta.

70 Lisäksi on todettava, että vaikka puitepäätös 2008/909 mahdollistaa vapausrangaistuksen täytäntöönpanon muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa tällaisen tuomion antanut tuomioistuin sijaitsee, tällainen mahdollisuus edellyttää puitepäätöksen 4 artiklan mukaan sekä tuomitun henkilön suostumusta että sitä, että tuomion antanut jäsenvaltio on vakuuttunut siitä, että rangaistuksen täytäntöönpano täytäntöönpanovaltiossa edistää tavoitetta helpottaa tuomitun sopeutumista uudelleen yhteiskuntaan. Tästä seuraa, että kyseisellä puitepäätöksellä perustetun järjestelmän päätarkoituksena ei ole estää lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla unionissa tuomittujen henkilöiden jäämistä rankaisematta eikä sillä voida varmistaa kyseisen tavoitteen kattavaa toteutumista.

71 On myös korostettava, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa määrätty rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys merkitsee sitä, että jos käsiteltävän asian erityisolosuhteet ja ensimmäisen tuomion antaneen valtion suhtautuminen ovat mahdollistaneet sen, että henkilö on suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä, tarvittaessa rangaistusten täytäntöönpanon helpottamiseksi annettujen unionin oikeuden mukaisten välineiden avulla, jäsenvaltiossa lainvoimaisen tuomion saanutta henkilöä ei voida enää syyttää samasta teosta toisessa jäsenvaltiossa. Niinpä tällainen syyte voidaan mainitun yleissopimuksen 54 artiklan yhteydessä nostaa vain, jos nykyinen unionin oikeuden mukainen järjestelmä ei mistä tahansa syystä ole riittänyt sulkemaan pois sitä, että lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla unionissa tuomitut henkilöt jäävät rankaisematta.

72 Tästä seuraa, että yleissopimuksen 54 artiklassa määrätty rangaistuksen suorittamista koskeva edellytys ei ylitä sitä, mikä on rajat ylittävässä asiayhteydessä tarpeen sen estämiseksi, että lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla unionin jäsenvaltiossa tuomitut henkilöt jäävät rankaisematta.

73 Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan mukaisen, rangaistuksen suorittamista koskevan edellytyksen konkreettisessa soveltamisessa johonkin tiettyyn tapaukseen ei kuitenkaan voida sulkea pois, että SEU 4 artiklan 3 kohdan ja komission mainitsemien rikosasioita koskevien unionin johdettuun oikeuteen perustuvien oikeudellisten välineiden nojalla kansalliset toimivaltaiset tuomioistuimet ottavat yhteyttä toisiinsa ja aloittavat neuvottelut selvittääkseen, aikooko ensimmäisen tuomion antanut jäsenvaltio todella panna määrätyt seuraamukset täytäntöön.

74 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla – jonka mukaan ne bis in idem -periaatteen soveltaminen edellyttää sitä, että henkilö on tuomion saatuaan ”suorittanut” rangaistuksensa tai ”parhaillaan suorittaa” sitä – sopii yhteen kyseisen periaatteen takaavan perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa.

Toinen kysymys

75 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa tulkittava siten, että pelkän sakon, joka on määrätty henkilölle, joka on samalla toisen jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisulla tuomittu vielä täytäntöön panematta olevaan vapausrangaistukseen, maksamisen perusteella ei voida katsoa, että henkilö on suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä mainitussa määräyksessä tarkoitetulla tavalla.

76 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on ensinnäkin muistutettava, että jäsenvaltioiden aineellista rikosoikeutta ja rikosprosessioikeutta ei ole yhdenmukaistettu unionin tasolla.

77 Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa määrätyn ne bis in idem -periaatteen tarkoituksena on paitsi estää vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella se, että lainvoimaisella rikosoikeudellisella ratkaisulla unionissa tuomitut henkilöt jäävät rankaisematta, myös taata oikeusvarmuus noudattamalla lainvoimaisiksi tulleita julkisten elinten ratkaisuja jäsenvaltioiden rikoslainsäädäntöjen yhdenmukaistamisen tai lähentämisen puuttuessa.

78 Pääasian yhteydessä – kuten Italian hallitus vahvisti istunnossa – Spasic on tuomittu kahteen päärangaistukseen eli yhtäältä vapausrangaistukseen ja toisaalta sakkoon.

79 Jäsenvaltioiden rikoslainsäädäntöjen yhdenmukaistamisen puuttuessakin unionin oikeuden yhdenmukainen soveltaminen edellyttää vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sitä, että säännöstä, jossa ei viitata jäsenvaltioiden oikeuteen, tulkitaan itsenäisesti ja yhdenmukaisesti ja että tässä tulkinnassa otetaan huomioon säännöksen asiayhteys ja tavoite (ks. vastaavasti tuomio van Esbroeck, C-436/04, EU:C:2006:165, 35 kohta; tuomio Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, 38 kohta ja tuomio Baláž, C-60/12, EU:C:2013:733, 26 kohta).

80 Vaikka Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa määrätään yksikkömuotoa käyttämällä edellytyksestä, että henkilö on ”suorittanut rangaistuksensa”, edellytys kattaa ilmiselvästi tilanteen, jossa on määrätty kaksi päärangaistusta, kuten pääasiassa, eli yhtäältä vapausrangaistus ja toisaalta sakko.

81 Toisenlainen tulkinta nimittäin johtaisi siihen, että yleissopimuksen 54 artiklassa vahvistettu ne bis in idem -periaate menettäisi merkityksensä, ja vaarantaisi kyseisen artiklan asianmukaisen soveltamisen.

82 Tästä on pääteltävä, että kun henkilö ei ole yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetulla tavalla ”suorittanut” jompaakumpaa rangaistuksistaan, kyseisen edellytyksen ei voida katsoa täyttyneen.

83 Sen osalta, vastaako pääasiassa kyseessä oleva tilanne edellytystä, josta Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa myös määrätään ja jonka mukaan ne bis in idem -periaatteen sovellettavuus edellyttää sitä, että henkilö ”parhaillaan suorittaa” rangaistustaan, on selvää, ettei Spasic ole edes aloittanut vapausrangaistuksensa suorittamista Italiassa (ks. vastaavasti tuomio Kretzinger, EU:C:2007:441, 63 kohta).

84 Ei myöskään voida katsoa, että yhden päärangaistuksen suorittamisen eli sakon maksamisen johdosta Spasic ”parhaillaan suorittaa” rangaistustaan yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

85 Toiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa on tulkittava siten, että pelkän sakon, joka on määrätty henkilölle, joka on samalla toisen jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisulla tuomittu vielä täytäntöön panematta olevaan vapausrangaistukseen, maksamisen perusteella ei voida katsoa, että henkilö on suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä mainitussa määräyksessä tarkoitetulla tavalla.

Oikeudenkäyntikulut

86 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin Schengenissä 19.6.1990 ja joka tuli voimaan 26.3.1995, 54 artikla – jonka mukaan ne bis in idem -periaatteen soveltaminen edellyttää sitä, että henkilö on tuomion saatuaan ”suorittanut” rangaistuksensa tai ”parhaillaan suorittaa” sitä – sopii yhteen kyseisen periaatteen takaavan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa.**

2) **Kyseisen yleissopimuksen 54 artiklaa on tulkittava siten, että pelkän sakon, joka on määrätty henkilölle, joka on samalla toisen jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisulla tuomittu vielä täytäntöön panematta olevaan vapausrangaistukseen, maksamisen perusteella ei voida katsoa, että henkilö on suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä mainitussa määräyksessä tarkoitetulla tavalla.**

Allekirjoitukset